

Spis treści

Wykaz skrótów	10
WSTĘP	12
Rozdział 1.	
DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE BAKTERYJNYCH CHORO- BÓB ODKLESZCZOWYCH ORAZ ICH CHARAKTERYSTYKA .	15
1.1. KLESZCZE JAKO CZYNNIK NARAŻENIA ZDROWIA OSÓB Z GRUP RYZYKA ZAWODOWEGO	15
1.1.1. Występowanie kleszczy	15
1.1.2. Zakażenia kleszczy bakteryjnymi czynnikami chorobotwórczymi	20
1.1.2.1. <i>Borrelia burgdorferi</i>	20
1.1.2.2. <i>Anaplasma phagocytophilum</i>	22
1.1.2.3. <i>Coxiella burnetii</i>	23
1.1.2.4. <i>Francisella tularensis</i>	25
1.1.3. Szczegółowa charakterystyka chorób bakteryjnych przenoszo- nych przez kleszcze	26
1.1.3.1. Borelioza z Lyme	26
1.1.3.2. Riketsjozy – anaplazmoza granulocytarna i gorączka Q	32
1.1.3.2.1. Anaplazmoza granulocytarna	32
1.1.3.2.2. Gorączka Q	33
1.1.3.3. Tularemia	36
1.1.3.4. Koinfekcje	38

1.2.	WYSTĘPOWANIE WYBRANYCH BAKTERYJNYCH CHOROÓB ODKLESZCZOWYCH U OSÓB Z GRUP RYZYKA ZAWODOWEGO	38
1.2.1.	Borelioza z Lyme	39
1.2.2.	Anaplazmoza granulocytarna	42
1.2.3.	Gorączka Q	43
1.2.4.	Tularemia	44
1.3.	FORMACJA STRAŻY GRANICZNEJ	45
1.3.1.	Geneza i historia powstania formacji Straży Granicznej oraz podstawy prawne jej funkcjonowania	45
1.3.2.	Struktura Straży Granicznej	47
1.3.3.	Charakterystyka Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej (NOSG)	50
1.3.4.	Bezpieczeństwo i higiena pracy funkcjonariuszy Straży Granicznej	57
1.3.5.	Ocena ryzyka zawodowego na stanowisku funkcjonariusz Straży Granicznej	58

Rozdział 2.

MATERIAŁ I METODY	63
2.1. CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	63
2.2. NARZĘDZIA BADAWCZE	68
2.2.1. Badania laboratoryjne	68
2.2.1.1. Badania obecności przeciwciał IgM/IgG anty- <i>B. burgdorferi</i> ..	69
2.2.1.2. Badania obecności przeciwciał anty- <i>A. phagocytophilum</i>	71
2.2.1.3. Badania obecności przeciwciał anty- <i>C. burnetii</i>	72
2.2.1.4. Badania obecności przeciwciał anty- <i>F. tularensis</i>	72
2.2.2. Badania ankietowe	73
2.3. Analiza statystyczna	74
2.4. Ocena ryzyka zawodowego metodą PN-N-18002 oraz Risk score	74

Rozdział 3.

WYNIKI	79
3.1. BADANIA LABORATORYJNE	79
3.2. OCENA NARAŻENIA FUNKCJONARIUSZY NOSG NA BAKTERYJNE CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE	83

3.2.1.	Płeć	83
3.2.2.	Wiek	84
3.2.3.	Miejsce zamieszkania	85
3.2.4.	Miesiące aktywności kleszczy	86
3.2.5.	Liczba pokłuć przez kleszcze	87
3.2.6.	Liczba pokłuć przez kleszcze a miejsce zamieszkania	89
3.2.7.	Staż pracy	91
3.2.8.	Charakter pracy	93
3.2.9.	Czas pracy	96
3.2.10.	Charakterystyka terenu pełnienia służby	97
3.2.11.	Styczność funkcjonariuszy NOSG z kleszczami w czasie służby..	99
3.2.12.	Styczność funkcjonariuszy NOSG z kleszczami po służbie	100
3.2.13.	Predylekcja pokłuć przez kleszcze	101
3.2.14.	Sposoby usunięcia kleszcza	102
3.2.15.	Wystąpienie rumienia wędrującego	106
3.2.16.	Stosowanie środków ochrony przeciw kleszczom w czasie służby	108
3.2.17.	Czynniki decydujące o użyciu środków przeciwkleszczowych ..	111
3.2.18.	Stosowanie środków ochrony przeciw kleszczom w czasie wolnym od służby	113
3.2.19.	Szczepienia ochronne	116
3.2.20.	Sprawdzanie ciała pod kątem pokłuć przez kleszcze	118
3.2.21.	Kontakt ze zwierzętami	121
3.2.22.	Rutynowe badania funkcjonariuszy NOSG w kierunku chorób odkleszczowych	124
3.3.	OCENA WIEDZY FUNKCJONARIUSZY NOSG W ZAKRESIE BAKTERYJNYCH CHOROÓB ODKLESZCZOWYCH	127
3.3.1.	Praktyka zgłaszania pokłuć przez kleszcze	127
3.3.2.	Badania diagnostyczne w kierunku chorób odkleszczowych wykonywane we własnym zakresie przez funkcjonariuszy NOSG	129
3.3.3.	Źródła wiedzy na temat chorób odkleszczowych	134
3.3.4.	Szkolenia z zakresu profilaktyki chorób odkleszczowych	137
3.3.5.	Rozpoznawalność chorób odkleszczowych	140

3.3.6.	Samooceńa wiedzy funkcjonariuszy NOSG na temat chorób odkleszczowych	142
3.3.7.	Potrzeba poszerzania wiedzy w zakresie chorób odkleszczowych	152
3.3.8.	Choroby odkleszczowe jako potencjalne choroby zawodowe funkcjonariuszy Straży Granicznej	153
3.4.	OCENA RYZYKA METODĄ PN-N-18002 ORAZ RISK SCORE NA WYBRANE BAKTERYJNE CHOROBY ODKLESZCZOWE U FUNKCJONARIUSZY NOSG	154

Rozdział 4.

DYSKUSJA .....

4.1.	OCENA NARAŻENIA FUNKCJONARIUSZY NOSG NA BAKTERYJNE CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE	167
4.1.1.	Badania laboratoryjne	167
4.1.2.	Koinfekcje	169
4.1.3.	Płeć	171
4.1.4.	Wiek	172
4.1.5.	Miejsce zamieszkania	173
4.1.6.	Miesiące aktywności kleszczy	173
4.1.7.	Liczba pokłuć przez kleszcze	175
4.1.8.	Liczba pokłuć przez kleszcze a miejsce zamieszkania	177
4.1.9.	Staż pracy	177
4.1.10.	Charakter pracy	178
4.1.11.	Czas pracy	179
4.1.12.	Charakterystyka terenu pełnienia służby	179
4.1.13.	Styczność funkcjonariuszy NOSG z kleszczami w czasie służby	181
4.1.14.	Styczność funkcjonariuszy NOSG z kleszczami po służbie	182
4.1.15.	Predylekcyja pokłuć przez kleszcze	182
4.1.16.	Sposoby usunięcia kleszcza	183
4.1.17.	Wystąpienie rumienia wędrującego	184
4.1.18.	Stosowanie środków ochrony przeciw kleszczom w czasie służby	186
4.1.19.	Czynniki decydujące o użyciu środków przeciwkleszczowych	188
4.1.20.	Stosowanie środków ochrony przeciw kleszczom w czasie wolnym od służby	189

4.1.21.	Szczepienia ochronne	190
4.1.22.	Sprawdzanie ciała pod kątem pokłuc przez kleszcze	191
4.1.23.	Kontakt ze zwierzętami	192
4.1.24.	Rutynowe badania funkcjonariuszy NOSG w kierunku chorób odkleszczowych	194
4.2.	OCENA WIEDZY FUNKCJONARIUSZY NOSG W ZAKRESIE BAKTERYJNYCH CHOROÓB ODKLESZCZOWYCH	194
4.2.1.	Praktyka zgłaszania pokłuc przez kleszcze	194
4.2.2.	Badania diagnostyczne w kierunku chorób odkleszczowych wykonywane we własnym zakresie przez funkcjonariuszy NOSG	195
4.2.3.	Źródła wiedzy na temat chorób odkleszczowych	196
4.2.4.	Szkolenia z zakresu profilaktyki chorób odkleszczowych	197
4.2.5.	Rozpoznawalność chorób odkleszczowych	198
4.2.6.	Samoocena wiedzy funkcjonariuszy NOSG na temat chorób odkleszczowych	199
4.2.7.	Potrzeba poszerzania wiedzy w zakresie chorób odkleszczowych	203
4.2.8.	Choroby odkleszczowe jako potencjalne choroby zawodowe funkcjonariuszy Straży Granicznej	204
	WNIOSKI	207
	Bibliografia	208
	Strony www	229
	Spis rycin	234
	Spis tabel	235
	Spis wykresów	241
	Aneks 1	242
	Aneks 2	274